Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Vastine HE 1/2025 vp

19.3.2025

Erityisasiantuntija
Marja-Leena Härkönen

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

Vastine asiantuntijalausuntoihin

1 Yleisiä huomioita

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt sisäministeriöltä kirjallista vastinetta hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi patruunoiden komponenttien viennin luvanraisuudesta sekä ampuma-aselain ja rikoslain 46 luvun 1 §:n muuttamisesta (HE 1/2025) annettuihin asiantuntijalausuntoihin.

Oikeusministeriöllä, ulkoministeriöllä, valtiovarainministeriöllä, puolustusministeriöllä, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslialla, Poliisihallituksella, Tullilla, Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla, Sako Oy:llä ja Asealan Elinkeinonharjoittajat ry:llä ei ollut huomautettavaa esitykseen, joten tässä vastineessa niitä ei enää käsitellä kuin siltä osin, jos ne vaikuttavat toisten lausuntojen arviointiin.

Tässä vastineessa otetaan huomioon vain ne lausunnoissa esitetyt asiat, jotka ovat merkityksellisiä esityksen kannalta.

2 Vastine asiantuntijalausuntoihin

Pyydettynä vastineena asiantuntijalausunnoista sisäministeriö esittää seuraavaa:

Patruunoiden komponenttien viennin luvanvaraisuudesta annettavan lain soveltamisala

Suomen Ampumaurheiluliitto ry:n ja Suomen Asehistoriallinen Seura ry:n lausunnot

Suomen Ampumaurheiluliitto ry:n mukaan uuden lain 1 §:ssä säädettäisiin, että lakia sovelletaan ampuma-aseessa käytettävien patruunoiden komponenttien vientiin. Epäselvyyksien välttämiseksi pykäläehdotusta olisi täydennettävä niin, että ei jää epäselväksi, kuuluvatko myös patruunat sen piiriin.

Suomen Asehistoriallinen Seura ry:n mukaan luvallinen patruunakeräily ja vaihtokauppa Norjan, Iso-Britannian ja Yhdysvaltojen välillä loppuisi ehdotetun lain takia.

Sisäministeriön vastaus

Asevientiasetuksen 1 artiklan mukaan asetuksessa annetaan ampuma-aseiden, niiden osien ja olennaisten komponenttien sekä ampumatarvikkeiden vientilupaa sekä tuonti- ja kauttakuljetusmenettelyjä koskevat säännöt kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaista Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimusta täydentävän, ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittoman valmistuksen ja kaupan torjumista koskevan lisäpöytäkirjan (YK:n ampuma-asepöytäkirja) 10 artiklan täytäntöön panemiseksi. Asevientiasetuksen 2 artiklan 4 kohdan mukaan ampumatarvikkeilla tarkoitetaan kokonaisia patruunoita tai niiden komponentteja, mukaan luettuina hylsyt, nallit, ruuti, luodit ja ammukset, joita käytetään liitteessä I tarkoitetussa ampuma-aseessa, edellyttäen, että nämä komponentit ovat luvanvaraisia kyseisessä jäsenvaltiossa.

Ampuma-aselain 15 §:n mukaan asekeräilijällä tarkoitetaan ampuma-aselaissa luonnollista henkilöä taikka Suomessa rekisteröityä tai julkista tehtävää hoitavaa yhteisöä tai säätiötä, joka kerää ja säilyttää ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia historiaan, tieteeseen, tekniikkaan, koulutukseen tai kulttuuriperintöön liittyviä tarkoituksia varten ja jolle Poliisihallitus on hakemuksesta antanut asekeräilijän hyväksynnän.

Patruunoiden komponenttien luvanvaraisuudesta annettava uusi laki säädetään sen takia, että täydennetään voimassa olevia pakotejärjestelmiä. Laissa säädettäisiin patruunoiden komponenttien luvanvaraisuudesta. Patruunat eivät kuulu ehdotetun lain soveltamisalaan, kuten lakiehdotuksen 1 §:stä on havaittavissa. Sääntely perustuu siihen, että pakoteasetuksessa viitataan asevientiasetukseen, jossa edellytetään patruunoiden komponenttien luvanvaraisuudelle kansallista sääntelyä.

Patruunoiden vientiin sovelletaan asevientiasetusta, joten ehdotettuun pykälään ei tarvita Suomen Ampumaurheiluliitto ry:n ehdottamaa täydennystä. Suomen Asehistoriallinen Seuran ry:n lausunnossa ilmenee huoli patruunoiden keräilyn loppumisesta. Lailla ei ole vaikutusta patruunoiden keräilyyn, koska ehdotettua lakia ei sovelleta patruunoihin.

Metsästäjien ja urheiluampujien tarve viedä patruunoiden komponentteja

Asekauppiaiden Liitto ry:n, Suomen Metsästäjäliitto ry:n, Suomen Ampumaurheiluliitto ry:n ja Suomen Asehistoriallinen Seura ry:n lausunnot

Asekauppiaiden Liitto ry toteaa, että yksityistä tarkoitusta varten tapahtuva väliaikainen vienti on sallittava kevyemmällä ja edullisemmalla lupakäytännöllä kuin yritysten vientilupa. Suomen Metsästäjäliitto ry mukaan metsästys- tai urheiluampumatapahtumaan on usein tarve viedä mukanaan oma ase sekä patruunat. Lisäksi joissain ampumakilpailuissa voi olla tarve viedä mukanaan omat patruunakomponentit kuten luodit ja hylsyt, kuten kasa-ammuntakilpailuihin.

Suomen Ampumaurheiluliitto ry:n mukaan pakotejärjestelmän toimivuutta vaarantamatta voitaisiin säätää kohtuullinen menettely yksityishenkilöiden väliaikaiseen vientiin myös patruunoiden komponenttien osalta. Tämä voisi tapahtua esimerkiksi säätämällä 4 §:ssä, joka koskee luvan hakemista uudessa momentissa tai kokonaan omassa pykälässään asetusta (EU) 2025/41 mukailevasta sähköisestä ilmoitusmenettelystä patruunoiden komponenttien väliaikaiseen vientiin urheiluampujille ja metsästäjille.

Tällainen ilmoitusmenettely voisi olla ilmoittajalle jopa maksuton, sillä se ei vaatisi valtion maksuperustelain 4 §:n mukaista päätöstä, joka on tehty hakemuksesta. Ilmoitusmenettely on sekin jo raskas suhteessa siihen, mikä on ampumaurheilijoiden yksityisen viennin volyymi.

Suomen Asehistoriallinen Seura ry toteaa lisäksi, että ampumatarvikkeiden komponenttien vientilupa on tarpeeton, pois lukien erityisen vaaralliset ammukset. Asevientisasetuksen edellyttämää kansallista lainsäädäntöä ei ole tarvittu, koska esimerkiksi hylsyjen valvonta on mahdotonta. Vientivalvontaa perustellaan Venäjän hyökkäyssodalla Ukrainassa, joten Suomen Asehistoriallinen Seura ry kysyy: Perutaanko lain muutokset, kun Ukrainaan saadaan rauha?

Sisäministeriön vastaus

Asevientiasetuksen 2 artiklan 11 kohdan mukaan väliaikaisella viennillä tarkoitetaan enintään 24 kuukauden kuluessa tapahtuvaan jälleen tuontiin tarkoitettujen ampuma-aseiden vientiä unionin tullialueelta.

Asevientiasetuksen 9 artiklan 1 kohdassa säädetään, että vientilupaa ei vaadita: metsästäjien tai urheiluampujien kolmanteen maahan tekemällään matkalla osana mukanaan olevia henkilökohtaisia tavaroita suorittamaan väliaikaiseen vientiin, edellyttäen, että he perustelevat matkan syyn

toimivaltaisille viranomaisille erityisesti esittämällä kutsun tai muun selvityksen metsästys- tai urheiluammuntatoiminnasta määrämaana olevassa kolmannessa maassa, ja jos kyse on yhdestä tai useammasta ampuma-aseesta, niiden olennaisista komponenteista, jos ne ovat merkittyjä, sekä osista ja niihin tarkoitetuista ampumatarvikkeista, joiden määrä saa olla enintään 800 patruunaa metsästäjien ja enintään 1 200 patruunaa urheiluampujien osalta.

Asevientiasetuksen 9 artiklan nojalla metsästäjällä on jo nykytilassa oikeus viedä 800 ja urheiluampujalla on 1 200 patruunaa henkilökohtaisissa matkatavaroissaan, edellyttäen, että he perustelevat matkansa toimivaltaiselle viranomaiselle. Sisäministeriö katsoo, että pakotejärjestelmän täydentäminen ja vientivalvonta edellyttävät, että myös metsästäjien ja urheiluampujien on haettava lupaa patruunoiden komponenttien viennille.

Vientiluvan myöntäisi Poliisihallitus asevientiasetuksen 10 ja 11 artiklan nojalla. Esimerkiksi ulko- ja turvallisuuspoliittiset näkökohdat sekä aiottu lopullinen käyttötarkoitus on otettava huomioon lupaa myönnettäessä. Tulli toimii vientivalvontaviranomaisena.

Esitystä ei ole laadittu pelkästään Venäjäpakotteiden täydentämistä varten, vaan kyse on myös muiden pakotejärjestelmien täydentämisestä.

Vientiluvan voimassaolo

Nammo Lapua Oy:n lausunto

Nammo Lapua Oy toteaa, että yrityksen toiminnan kannalta on ehdottoman tärkeää, että yrityksillä on mahdollisuus hakea määräaikainen lupa, joka sallii useamman siirron tai viennin samalla luvalla.

Poliisihallitus toteaa lausunnossaan, että oletettavasti suurin osa patruunoiden komponenttien myynnistä suuntautuu maihin, joihin viedään muutenkin ampuma-aseiden patruunoita, joiden vientilupiin kyseiset komponentit voidaan sisällyttää.

Sisäministeriön vastaus

Nammo Lapua Oy:n mahdollisuuteen hakea määräaikaista lupaa sovelletaan asevientiasetusta.

Asevientiasetuksen 2 artiklan 14 kohdan b alakohdan mukaan vientiluvalla tarkoitetaan a) yhdelle tietylle viejälle myönnettyä yksittäistä lupaa tai lisenssiä, joka kattaa yhden tai useamman ampuma-aseen, niiden osien ja olennaisten komponenttien sekä ampumatarvikkeiden kuljetuksen yhdelle kolmannessa maassa olevalle yksilöidylle loppukäyttäjälle tai vastaanottajalle, tai b) yhdelle tietylle viejälle myönnettyä useita kuljetuksia koskevaa lupaa tai lisenssiä, joka kattaa yhden tai useamman ampuma-aseen, niiden osien ja olennaisten komponenttien sekä ampumatarvikkeiden kuljetuksen yhdelle kolmannessa maassa olevalle yksilöidylle loppukäyttäjälle tai vastaanottajalle, tai c) yhdelle tietylle viejälle myönnettyä koontilupaa tai -lisenssiä, joka kattaa yhden tai useamman ampuma-aseen, niiden osien ja olennaisten komponenttien sekä ampumatarvikkeiden kuljetuksen useammalle yhdessä tai useammassa kolmannessa maassa olevalle yksilöidylle loppukäyttäjälle tai vastaanottajalle.

Asevientiasetuksen 8 artiklan 1 kohdan mukaan vientiluvassa sekä liiteasiakirjassa on oltava muun muassa myöntämispäivä ja voimassaolon päättymispäivä jäljittämistä varten.

Kuten edellä ilmenee luvan voimassaolo perustuu asevientiasetuksen sääntelyyn eikä luvan voimassaolosta voi säätää nyt esitettävässä uudessa laissa.

Tuonnista, siirrosta ja kauttakuljetuksesta säätäminen

Nammo Lapua Oy:n lausunto

Nammo Lapua Oy toteaa, että lain tarkoituksena ole ei ole säätää tuonnista, siirrosta tai kauttakuljetuksesta, mutta lain soveltajan kannalta tämä aiheuttaa käytännön toiminnassa huomattavia ongelmatilanteita, mikäli tuote on valvottava ainoastaan viennin osalta. Sen vuoksi elinkeinonharjoittajan näkökulmasta tuote on joko luvanvarainen tai ei valvottava lainkaan huolimatta onko kyseessä vienti, siirto tai kauttakuljetus.

Sisäministeriön vastaus

Lakiehdotus patruunoiden komponenttien viennin luvanvaraisuudesta täydentää pakoteasetusta ja asevientiasetusta.

Patruunoiden komponenttien viennillä tarkoitettaisiin patruunoiden komponenttien kuljetusta Suomesta muualle kuin EU:n jäsenvaltioon. Tällainen määritelmä on tarkoituksenmukainen, jotta se kattaisi kaikki komponenttien fyysiset kuljetukset Suomesta Unionin ulkopuolelle sovellettavasta tullimenettelystä riippumatta. Näin myös pakoteasetuksen 2 aa artiklan 1 kohta ja siinä oleva viittaus asevientiasetukseen liitteeseen I olisi otettu kansallisesti huomioon.

Esityksen valmistelussa on pitäydytty siten siinä, että saadaan pakotejärjestelmiä täydennettyä. Eli muita elinkeinotoimintaan liittyviä lupia ja siten elinkeinotoimintaa rajoittavaa sääntelyä ei ole valmisteltu.

Lain siirtymäaika

Nammo Lapua Oy:n mielestä laissa tulisi olla riittävä siirtymäaika.

Sisäministeriön vastaus

Patruunoiden komponenttien viennin luvanvaraisuudesta annettava laki olisi uusi laki, joka säädetään pakotejärjestelmien täydentämiseksi. Patruunoiden komponenttien viennin luvanvaraisuudesta annettava laki olisi oltava voimassa mahdollisimman pian, jotta komponentit olisivat vientivalvonnan piirissä.

Ampuma-aselain 19 §:n 1 momentin 1 kohdan muuttaminen

Suomen Ampumaurheiluliitto ry:n mukaan vientilupaa ei jatkossakaan vaadittaisi väliaikaiseen vientiin tai jälleenvientiin ampuma-aseiden ja patruunoiden osalta. Tämän tilanteen selkeyttämiseksi ampuma-aselain 19 pykälän 1 momentin 1 kohdan kumoamisen sijaan kyseinen kohta muutettaisiin muotoon, joka viittaa EU-asetukseen. Esimerkiksi: Luvanvaraista ei ole ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten vienti yksityistä väliaikaista tarkoitusta varten siten, kuin Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa 258/2012 artiklassa 9 ja asetuksessa (EU) 2025/41 artiklassa 22 määrätään.

Sisäministeriön vastaus

Asevientiasetuksen 1 artiklan mukaan asetuksessa annetaan ampuma-aseiden, niiden osien ja olennaisten komponenttien sekä ampumatarvikkeiden vientilupaa sekä tuonti- ja kauttakuljetusmenettelyjä koskevat säännöt kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaista Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimusta täydentävän, ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittoman valmistuksen ja kaupan torjumista koskevan lisäpöytäkirjan 10 artiklan täytäntöön panemiseksi.

Ampuma-aselain 19 §:n 1 kohdan mukaan luvanvaraista ei ole ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten vienti yksityistä tarkoitusta varten.

Suomen Ampumaurheiluliitto ry:n lausunnossa ehdotetaan ampuma-aselain 19 §:n 1 momentin 1 kohdan kumoamisen sijasta viittaussäännöstä asevientiasetuksen 9 artiklaan ja EU:n ampuma-aseasetuksen 22 artiklaan.

Asevientiasetuksen 9 artiklan 1 kohdassa säädetään ampuma-aseiden, niiden osien, olennaisten komponenttien sekä ampumatarvikkeiden väliaikaista vientiä ja jälleenvientiä koskevista yksinkertaistetuista menettelyistä ja EU:n ampuma-aseasetuksen 22 artiklassa säädetään vapautuksesta vientilupaa koskevasta vaatimuksesta.

Ampuma-aselain 17 §:ssä säädetään soveltamisalaa koskevista poikkeuksista. Ampuma-aselaki ei koske pykälän 14 kohdan mukaan kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaista Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimusta täydentävän, ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittoman valmistuksen ja laittoman kaupan torjuntaa koskevan lisäpöytäkirjan (YK:n ampuma-asepöytäkirja) 10 artiklan täytäntöönpanosta ja ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden vientiluvasta ja tuonti- ja kauttakuljetusmenettelyistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 258/2012 (asevientiasetus) soveltamisalaan kuuluvien esineiden vientiä ja asetuksessa tarkoitettua kauttakuljetusta.

Sisäministeriön näkemyksen mukaan ampuma-aselain 17 §:ssä olevan viittaus on jo riittävä informatiivinen viittaussäännös asevientiasetukseen.

Esityksen vaikutukset: Hallinnollinen taakka

Suomen Ampumaurheiluliitto ry:n lausunnon mukaan esityksessä ei ole miltään osin arvioitu vaikutuksia yksityishenkilöihin, joilla on tarve viedä patruunoiden komponentteja tai patruunoita urheiluammunta- tai metsästyskäyttöön kolmansiin maihin. Jos jokaisen urheilijan tulee jokaista matkaa varten hakea vientilupaa, on yksittäisen ampumaurheilijan tai metsästäjän kohdalla hallinnollisen taakan ja kustannusten kasvu kohtuuton ja vientilupahakemusten käsittelyajat potentiaalisesti kestämättömän pitkiä, jos mitään tähän tarkoitettua eri menettelyä ei säädetä.

Sisäministeriön vastaus

Esityksessä on arvioitu taloudellisia vaikutuksia, viranomaisvaikutuksia ja yritysvaikutuksia. Vaikutukset yksityisiin henkilöihin ovat puuttuneet.

Jos yksityinen henkilö veisi patruunoiden komponentteja henkilökohtaisissa matkatavaroissaan, hän tarvitsisi siihen luvan, jota hänen pitäisi hakea. Vientiluvasta säädetään tarkemmin asevientiasetuksen 2 artiklan 14 kohdassa, jota on selvitetty tämän vastineen kohdassa Vientiluvan voimassaolo.